

Företadt i Konol. Statskontant den 2 Febr. 1889

25.

Landöfverstyrelsen

Kontrakt

D

5*0010

Sedan Kong Majt den 24 Augusti 1888 i och för
afdikning och odling af mark tillhörande Wartuuta Säteri
i Westermö socken och Wester Rikarne härads af Söder-
manlands län, enligt en af Landbruks Ingenjörin Bror
Emil Hildebrand upprättad, af Kong Majt fastställd
plan med dertill hörande kostnadsförslag, i Nådén be-
viljadt en länunderstöd af Trehusehusenbråkundra
(36200) Kronor att utgå af 1888 års odlingsfond och
lyftas i de tider, som Kong Majt och Vattenbyggnads-
styrelsen eger att bestämma; så och i enlighet med
Riksdagens för dylikt statsbidrag åtnjutande gifna,
af Kong Majt givna föreskrifter, har undertecknad
i och för detta företag med Kong Majt och Vattenbygg-
nadsstyrelsen, i Kong Majts och Kronans vägnar, af-
slutat följande Kontrakt, hvaregenom jag åtager och
förbinder mig: § 1.

Att arbetet hvarvid jag är skyldig att underkasta
mig alla de villkor och kontroller, som af Kong Majt
propåras lämpliga och nödiga, skall utföras sålunda, att
vattenafledningen och afdikningen för odlingsarbetet
skola vara påbörjade före 1888 års utgång och att arbetet
fortsättes och avslutas i följande ordning nämligen:
a) alla ångamarkerna skola vara afdikade och odlade
före den 1 September 1892.

b) I mossarna skola alla diken vara fullbordade före
den 1 September 1895 samt hela odlingsarbetet fullbordadt
före den 1 September 1906 i mössarnas öfverensstämmelse
med den fastställda arbetsplanen, utan att anspråk
på ytteligare bidrag af allmänna medel må vidare
kännas värdas; och skall jag genom kontant beskickning,
materialier, arbete eller annat bidrag bestrida hvad till
hela odlingsföretagets fullbordande kan erfordras utöfver det

lemnade länshidraget, samt de utförda arbetena, så länge någon del af länet återstår oguldren, vederbörligen underhållen.

§ 2.

Att i händelse af rikelsen, utan derför erhållen vederbörlig tillåtelse, skest från den fastställda arbetsplanen, eller arbetet, utan att anstånd med detsamma utförande beifvit af Kongz Majt medgifvit, ike inom derför bestämd tid fullbordats,

eller om innan vattenaflednings-afriknings och odlingar betet beifvit fullbordats, afseynadt och godkändt, Kongz Wäg och Wattenbyggnadsstyrelsen skulle finna den säkerhet, som beifvit för Kontraktets fullgörande ställt, ike vidare vara nöjaktig, eller om, innan länet beifvit genom laga kraft egande beslut förordadt på de hemman, hvilka för återbetalningen skola ansvara, Statskontoret skulle finna den säkerhet, som beifvit för länet ställt, ike vidare vara nöjaktig, och ny säkerhet, som af vederbörande myndighet godkännes, ike varden inom bestämd tid aflemnad,

eller om den bestämda annuiteten ike varden i behörig tid erlagd,

det ankommer på Kongz Majt att låta inställa en vidare utbetalning af Statsbidraget samt åtförordna hvad deraf uppburets, att på en gång eller efterhand till Kongz Statskontoret inbetalas inom den tid, som af Kongz Majt bestämmes, och skall jag ä sålunda lyftade och återburne medel jemväl erlagga fem procents årlig ränta från lyftningsdagen till dess återbetalning sker.

§ 3.

Att för den tjänsteman som af Kongz Wäg och Wattenbyggnadsstyrelsen förordnas att ä arbetet verkställas besigtning, upvisa den för detsamma gillade planen med der till hörande plan och profildröningar jemte de räkenskaper, hvilka jag skall förä öfver företaget, samt de



eller de kontrakt om arbetets öfvertagande på entre-
prenad till vissa delar eller i dess helhet, som möjligen
afslutats, samt att till Kongl Wäg och Wattenbyggnads-
styrelsen aflemna uppgift af den person, åt hvilken
företagets utförande i hvad det rör sig af väternas
afledning anföras.

§ 4.

Att, efter uppfäende af den del af länet, som enligt
särskild bestämmelse får lyftas på grund deraf att
arbetet blifvit börjat vid hvarje af de följande lyft-
ningstiderna innan ytterligare läneunderstöd må ut-
bekommas, hos Kongl Statskontoret förste intyg af
Kongl Wäg och Wattenbyggnadsstyrelsen att enligt hvad
derstades möjlighet styrts, så mycket af arbetet
blifvit utfördt som skäligen kan anses motsvara
hvad i förhållande till det beviljade läneunderstödet
belöper af hvad af länet redan utbetommats; och
skall, såvida inte Kongl Majt, med afseende på ser-
skilda förhållanden, profvar skäligt anmunda för-
ordna, någon del af länet i Statskontoret inlämnas;
inkädes vattenaflednings och afvikningsarbetet är
afseendat och godkänt.

§ 5.

Att vid afslutandet af detta kontrakt till Kongl
Wäg och Wattenbyggnadsstyrelsen öfverlämnas, för att i
dess arkiv förvaras, bestyrkt kopia af den gillade plan-
nen med derhän hörande plan och profilsritningar för
arbetet och bestyrkta afskrifter af derhän hörande god-
kända betänkanden och kostnadsförslag, äfvensom att,
derest någon afvikelse under arbetets utförande med
vederbörig tillägg vidtagits, innan sistnämnda delen af
läneunderstödet lyftes, till Kongl Wäg och Wattenbyggnads-
styrelsen aflemna fullständig beskrifning jemte
ritning, utvisande huru arbetet i följd af denna afvikelse
huru utfördes.

§ 6.
Att godtgöra alla kostnader utan undantag af hvad
namn de vara må, som i följ^d af detta län förantages
för Kongl. Statskontoret.

§ 7.
Att för fullgörandet af detta kontrakt afseende för
lyftare Statens äterbäring, ifall mot kontraktet
brytes, ställa sådan säkerhet, som af Kongl. Väg- och
Vattenbyggnadsstyrelsen godkännes, samt för länens
stodt afgifva sådan skuldförbindelse och säkerhet för
dess uppfyllande som af Kongl. Statskontoret antages.
För yttermera visso äro häraf två lika lydande exem-
plar upprättade som skedd vid Uthyllen den 12
Januari 1889

Andersson

Egenhändiga namnteckningar intyga:

Peltberg Fredrik Swartling

Med stöd af Kongl. Brefvet den 24 Augusti 1888
antager Kongl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, å
Kongl. Majts och Kronans vägnar, detta kontrakt.
Stockholm den 24 Januari 1889.

Stenlund

Peltberg

22/96.

MELLERSTA
VÄG- OCH VATTENBYGGNADSDISTRIKTET.

Godkänd 13/2 96

2/10

Annat

Ans

Beris

om verkstads afgränsning å afskärningen
och adlingen af mark, tillhörande Vär-
bersta säteri i Vesterås socken och
Vester Rikarne härad af Södermanlands län.



Planen af K. M. fastställd den 24 Aug. 1888;

Ändring deruti medgifven af K. M. den 22 Nov. 1895;

Beviljades understöd från 1888 års adlingsfond an
i form af län utgå med 36 200 Kr;

Samtidigt med ändringens beviljande minskades
länets till 31 000 Kr.

Kontrakt om arbetets utförande å K. M:s
och Kronans vägar antaget
den 24 Jan. 1889;

Enligt kontraktet fastställd termen för vatten-
afskärningens fullbordande den 1 Sept. 1895;

Öfverrämnade termen har af K. M. den 22 Nov.
1895 beviljats förlängd till den 1 Sept. 1896.

Beriktats kostnad enligt den fastställda ar-
betsplanen tillhörande kostnadsfördrag
för vattenafskärningen och afskär-
ningen = 36 220 Kr;

Stämpel 20.50 kr.

Försum 1.50.

5^{te} Fvå Th.

Vid af underskriften den 10 Sept.
1895 verkstads besigtning af afskärnings
arbete var det samma utförd i öfver-
ensstämmelse med given arbetsplan.

med undantag af den af K. Mæst. den
22 Nov. 1895 medgifne befælsen af af-
dikningen an adlingen af Stora Storveks-
mossen, an kan man vattenaf-
ledningen an afdikningen i åfrys i sin
helhet sålunda till godkännande förord-
nas.

Ansåkan om obehövs godkännande
göres hos K. Väg- och Vattenbygger-
nadsstyrelsen och skall till ansök-
ningen fogas detta bevis -

Stockholm den 31 Jan. 1896.

J. Hammarström
Distriktsingenieur.

Härmed får jag, på begäran, meddela en intygelse,
att arbetet med det af diknings- och odlingsföretag vid
Wärhulta Läro, till hvilket enligt Kungl. Majt:s när-
liga brev den 28 Augusti 1888 lån beviljats från od-
lingsfonden till det belopp, hvortill kostnaden för af-
dikningen beräknats, — me på framskridit att uti
afloppsgrövarne:

A-B-C;

D-E-F;

G-H-I-K;

L-M-N-O-P-Q;

R-S-T;

U-V-W-X-Y-Z-A-A;

X-O;

A₁-B₁-C₁-D₁-E₁-F₁;

A₁-M₁-L₁-K₁-B₁, hvilkas upptagande beräk-

nats till kronor 19860. — så enligt den fast ställda plan-

nen arbetat för över 16000 kronor, hvar förutom den

del af skänning och laggdiken förberedats för en

kostnad af över 3000 kronor — och anser jag mig

derför kunna tillstyrka, att åt läroägaren me-

genast utlånas 20,000 kronor af den beviljade

lånesumman, samt att sedermera under inneva-

rande sommar återligas till kronor utlånas

9000 kronor — hvilka summan tillsammans utgör

ungefär fyra femtedelar af det beviljade lånet — samt

att den återstående femtedelen får till den officiella

afsynningen rinest. —

Wärhulta den 3 Januari 1889. —

o. l. Gustens vägnar:

P. H. M. Mildebrandt

Om utbetalning af 20000 kr. tillstyrkes. Stock-
holm den 22 Januari 1889.

A. Kempff

Applique.

D_5*0010

Förslag till förvärfvning och odling
af våtmarks- och mossmarker vid

Wärmdals Län
när Westermosjön vid Rikens Park af
Södermanland

— Odlingsskatten —

Skript

Utlöst den af Kongl. Maj: den 24 Augusti 1888
Nadigt gillade planen. Stockholm den 29 Oktober 1888.
G. G. Richard.

St. M. Lindgren.

Sedan Kongl. Landbruks Akademiens Förvaltnings-
Komité under våren 1887 förordnat mig att bland
annat handlägga förutning vid Wäthulta uti leksta-
mo socken af Södermanlands län, inställde jag mig
derstädes i enlighet med för mig fastställt reseplan,
under juli månad samma år och erhöi då af egaren
Herr A. Anderson, underrättelse om anledningen till
requisitionen samt förutningens ändamål.
I följd af Sjöen Hjelmarens sänkning hade nämligen
Wäthulta egendom fått en högt betydlig areal ångs
och mossmarker befriade från denna sjös översväm-
ningar och odlingsbara. Frågau gällde nu att erhålla
en fullständig plan till alla dessa markers förläggning
genom afloppsgravar och diken samt plan för odling-
en samt att i sammanhang dermed, då jordegaren,
på grund af företagets stora omfångning, fann sig
förantåten söka bidrag af Staten i form af lån
från odlingsfonden till detsamma hastigare bedrivna-
de, utarbeta förslag för sådant ändamål.
Uti egarens närvaro togos därefter samtliga odlings-
markerna uti skräskävande, hvarefter undersökning-
en i och för förslaget upprättande genast började
samt, fortgående uti trene repriser, afslutade
sent på året 1887. Samtliga markerna afvägdes,
borrades samt justerades befintliga kartor
Med anledning af hvad såunda förekommit och
på grund af jordegarens åstundau att för företagets
hastigare utförande söka lån från odlingsfonden,
får jag angående detsamma, i enlighet med Kongl.
Landbruks Akademiens Förvaltnings Komités förnyade
instruktion för Statens Landbruksingenörer den 10.
12. 1886 vördsamt afgifva följande
Besänkande och förslag.

- 1^a Företaget afser torrläggning och odling af vattensjuka ängs och mossmarker till Warhulta Säteri uti Westermansöcken, Wester Rekarne härad och Godermanslands Län.
- 2^a Förslaget är upprättadt på grund af förordnande för mig utfärdat af Kong Landbruks Akademiens Förvaltnings Komité och verkställdes undersökningarne för detsamma under Juli, Oktober och December månader 1887.
- 3^a Uti närheten finnes intet liknande företag, som varit understödt med statsmedel, åtminstone ej på 15 Kilometer ej heller har plan för något dylikt företag i närheten. Jimte ansökan om bidrag af statsmedel varit till vederbörlig inlemnadt (utom Hjelmarens sänkning, som varit understödt med statsmedel förde det närmaste så understödde och här ifrågakommande liknande företag vara vid Sickelsjö inom Örebro Län).
- 4^a Hela företaget är beroende af Hjelmarens vattenlyft och erbjuder denna med sin nuvarande reglerade höjd intet hinder emot företaget såsom möjliggöres detsamma just genom sjöns sänkning. Något hinder från det allmänna sida, enligt R. N. den 31. 12. 79, finnes inte emot detta företag, då deraf hvarken beröres flötelid, fisker, vattenverk, allmän väg, kanal el. dylikt. och allmänna hetsotståndet kan af företaget endast uti högsta grad gagnas. Vattenet från odlingsmarkerna afledes nämligen direkt till Hjelmaren, utom endast från Spisängsmossen, hvilken är belägen nedan Hjelmare Kanalbolags häuddammar emot sjön, och hvars vatten sedan nu har sin utflöde till Hjelmare Kanal. De vägar, som af torrläggningen beröres, äro af helt och hållet enskild natur. Någon utredning af nederbördsområde och af rinnande vattenmängd har ej varit af någon verkställig, då nederbörds området är föga större än sjöns odlingslagenheten; då dessutom, i följd af den sonderbrutna terrängen vattenet nästan afledes

uti flera afloppsyoarar, oberoende af hvarandra, måste dessas dimensioner bestämmas af andra faktorer än af rinnande vattenmängden.

5^a Af bifogade beskrifning bilaga Lit A. framgår att den jordvidd, som från vatten befrias utgör 339 hektar 26 ar (673 tunnland och torrläggas af denna mark endast för odling, ehuru (1,8 Rappst.) naturligen, då äfven stora mossar torrläggas, en minskad frostlandighet blir en följd af torrläggningen. Dessutom torrläggas en del horn och vikar, som för erhållande af lämpliga figurer afskurits, till en areal af nästan 7 hektar.

7^a Som odlingsföretaget är enbart beläget enon. Wäshulta rågångar och Wäshultas egare herr A. Anderson är ensamt intresserad uti detsamma, har anledning gifvennits att behandla det enligt lag om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879 och af samma anledning har ej heller befunnits nödigt att enligt N. B. den 1. 10. 1886 för något särskildt protokoll öfver förretningen.

8^a Dessa nu ifrågakommande vattenfyllda marker kunna anses för närvarande lemna följande afkastning

151,1250 h:ar mosse i 60 kr pr h:ar — Kr 906.75

181,1350 " ång " 12 kr. — 2173.23.

Sum 332,26. " Kronor 3080.98

Efter torrläggningen och odlingen, sådana dessa äro här förslagna för afkastningen bliva:

151,1250 h:ar mossjord i 40⁰⁰ kr pr h:ar — Kr 6045.00

181,1350 " ångmyrar i 60 kr. — 10868.10

Sum 332,2600.

Kronor 16913.10.

Atta ökad afkastning = förbättring — Kronor 13839.62

Kapitaliseradt efter 5% representeras den nuvarande afkastningen af jordvärde i dessa marker af Kronor — 61,609.00

med samma Kapitalisering representeras blivande afkastningen af jordvärde i marken af Kronor 338,262.00

4
Alltså ökad jordvärde — Kronor — 276,653,00
under det rätnaflodnings och odlingskostnaderna äro beräknade
till Kronor 75,702,00.

Will man nu ären beräkna det intrång på afkastningen,
som annuiteten i och för Hjelmaresankningen, uppgående
låt oss säga till 4500 kronor (jag tror att den i sjunde verket
är en del mindre) åstadkommer, så torde dock nedanstående
kastkyt likväl bevisa företagets vinstgivande förmåga:

nuvarande afkastning		blivande afkastning	
Kronor	3080,00	Kronor	16913,00
Annuitet för Hjelmaresankning	4500,00	Annuitet för Hjelmaresankning	4500,00
		Ö på odlingsläm (förslag)	2900,00
		Ö odling (högt)	3000 10400,00
Brist Kronor 1420,00		Överskott Kronor 6573,00	

Således under det den nuvarande afkastningen, hvilket ju är rim-
ligt, ej ens kan betäcka den dryga kostnaden för Hjelmaresank-
ningen, så kommer den blivande afkastningen, efter forrlägg-
ning och odling att ej endast betäcka denna kostnad, utan
även att ränta och amortera den nu förslagna forrläggning
och odlingskostnaden samt ändock ge en överskott af
6500 kronor - ränta och amortering på odlingskostnaden
är dessutom aldeles för högt beräknad. Dertill må besinnas
att denna afbränning på 10000 Kronor är övergående och
ganska snart övergående, så ju amorteringen sker jmför,
sevis hastigt.

Nu må mina uppgifter om nuvarande och blivande af-
kastning beträffas, så vill jag tillägga att den nuvarande
afkastningen omöjligt kan få beräknas högre, ty angs-
marken åtminstone har, sedan Hjelmares översamman-
gar uphört, faktiskt försämrats - den blivande afkast-
ningen åter är på intet vis för högt beräknad med hänsyn
till odlingsmarkernas utomordentliga beskaffenhet hvad

jördmän v. dt. beträffar - hvarom mera nedan.
 8. Under bilaga Lit B. bifogas här förslag till kostnaden så för vattenafledning som för odlingen, för den förra slutaude på Kronor 36220 Kronor och för den sednare på Kronor 39482,00. eller tillsammans Kronor 75702,00. Kostnaden är beräknad efter ett dagaverkspris af 2,00 Kronor pr 10 timmars arbetsdag och betingsarbete. För arbete uti mylla och dyfjord på lerbottnar är i allmänhet beräknadt 0,30 Kronor, i mosse 0,25 kr. och 0,30 kr. der skärningarna bliva betydligare - aut pr Kub. meter. Grusbäckar och ett par berghällar höja upp priset på ett par ställen.

Under bilaga Lit C. bifogas här fullständiga grävningstabeller för samtliga afloppsgravar, afskärningsriten och laggröden.

Under bilaga Lit D. bifogas förslag till arbetsplan, hvarj framgår att samtliga torrläggningsarbeten böra vara fullbordade inom fyra år, sedan ett odlingslän tilläpnyttys blivt beviljadt och att inom samma tid odlingen böi vara fullbordad på samtliga markerna utom på stora Stavikemossen. Jag anser mig nemligen tvärken kunna eller böra tillstyrka att denna mosse nu genast odlas, ty dels är den en verklig högmosse eller hvitmosse, om än en godartad sådan, och behöver därför allt för väl få några år på sig efter torrläggningen, för att fullt få sätta sig och torka ut samt förruttna uti ytan, dels är denna mosse nu beväxt med ganska vacker tallskog, som isynnerhet genom torrläggningen kommer att bliva värdefull, men ej ännu är fullt mogen att afverkas utan borde här ännu några års respit lemnas. Derfor har jag ansett mig böra förestå, att angående denna stora Stavikemossen bestämmes att den skall vara fullständigt odlad inom 10 å 15 år. Det lida intet tvivel att icke delar af denna mosse kommer att nu genast odlas, men skyldighet till

3

9° 10' 11' 12' det helas förrederade odling bör ej nu åläggas jordegaren. Uti tvänne blad bifogas här plankartor öfver den i frågavarande vattensjuka ångs och mossmarkerna, upprättade i skalan 1:4000. Odlingmarkerna äro på kartan betecknade med grön färg; mossarne dessutom särskildt streckade med grova blå linier äro der vidare markerade de föreslagna afloppsgravarnes, afskärningsdikens samt laggdikens lägen. De jämte afloppsgravarne utsatta differentalen utmärka afgränsningspunkter samt hänvisa till profilerna. Med ljusröd färg äro betecknade projekterade blivande vägar.

Likaledes uti tvänne blad bifogas profil och sektioners ritningar öfver de föreslagna afloppsgravarne. Skalan är här 1:4000 för längden samt 1:200 för höjd och sektioner. Med brun sepiafärg är betecknat mossjord, med mörkt gråbrun färg dygjord och mylla med gul förlera, med ködgul-grus-sten samt med röd färg berg. De olika dimensionerna äro över allt påskrivna liksom sidodare, ringar och bäckenutslutningar.

Generalkarta bifogas uti skalan 1:100000, urklippd ur topografiska karens kartblad "Arboya".

Samtliga mått äro utsatta ifrå mätarsystemat.

14°

Odlingstagenheterna bestå af följande fem delar

Holmkärren (se kartblad Nr 2)

Spisängen (se kartblad Nr 1)

Steglavens ♂ ♂

Spisängsmossen ♂ ♂

Stora Staviksmossen ♂ ♂ och må om dessa anföras följande:

Holmkärren. utgöras af en större komplex angräsmarker på 145,8850 ha:an dock här afseu ickeberäknadt en par mindre mossar. Angarne bestå af svartnytt el godartad dyg på lerbotten medelgjupet af denna mylla kan sägas vara 0,5 m.



dess största djup borde vara 1,0 m. Uti de små mossarne är mossens djup betydligare från 1,2 m. + 3,0 m. och möjligen mera. Den under myllan, dyen och mossen liggande leran är af yppersta beskaffenhet, och odlade näst dessa ängar utan tvifvel kan föras till första gradens jord. Ängsmarken, som stundom har ansetts till en svag mossbildning uti ytan, är beväxt med en del gräsarter mest sura gräs och starr. Uti de små mossarne har mossen i allmänhet upphört att leva och är marken ^{beträckt af loden - och spretkornsväxt samt även} der nu beväxt med skalgur späd hallskog.

Spisängen, 35,25 ha är i allö öfverensflammande med ängsmarken och Holmtjärnen, 1,0 m 0,5 m mylla på lerbotten, gräslurväxt, bildande den ypperste odlingsmark.

Steglavens, 14,92 ha och Spisängsmossen 28,59 ha öfverensflammande sig emellan mycket uti naturbeskaffenhet. Båda äro mossar men mossen har sedan länge upphört att leva, hvarför marken här består af en ovanligt hård och fast mossdye till i snedtel minst 2,0 m. djup, ofta 4,0 meter och mera. Dessa mossar äro bevädda med tät hall och björkskog, dock ej af godare beskaffenhet. De äro mycket lämpliga till odling, men få ej för mycket lida af torka, ty dyen kommer i så fall att bli en stoftartad. Uti Steglavens förekomma på några ställen bergkällor.

Stora Stavrismossen ^{107, 6,158 ha} ~~107, 6,158 ha~~ är en högmossa med ofta ännu levande hvit och rödmossa. Mossens djup borde vara 2,0 m. i snedtel, ofta är det emellertid mycket djupare - 3 till 4 m. Hall beväxt med snar af vanliga molnsvärter till denna moss äfven en vacker hallskog med ofta ganska grova träd. Mossen behöfver väl att torka, emedan den i sin helhet kan odlas - hvilat öfver all på lerbotten.

Ingenstades finnes någon underliggande vattensamlung.

Odlingslägenheternas förläggning är, som sagt, beroende af Stigmaran. Med dess nu reglerade vattenflyt, hvilken i allmänhet under hela vegetationstiden hålls nere på lågvattenstånd, finnes nu fullt tillräckligt affall från dessa marker, även om botten

betningarne uti respektive afloppsgravar bliva ganska ringa 0.2 - 0.3: 1000. Då emellertid inga större tillflöden finnes, kan garantien för torrläggningen anses fullständig. Säsong bestämmande djup uti afloppsgravarne är tagit 1.5 m. och är marken i allmänhet så jämn att några synnerligt stora fjärningar ej komma ifråga utom uti Stora Staviksmossen, hvilken enligt mossars natur är högt på misten och der stundom afloppsgravens botten framdrages genom lera och annan fast mark, bestämd till 1 - 1.5, men uti mossarne till 1.8. Bottenbredderna variera från 0.3 - 0.9. Afskärningsdikena erhålla ett djup af 1.2 m. och laggdikena 0.6 m. Dessas sidodoseringar bliva 1:1.0.

Med de nu föreslagna djupen anser jag att fullständig trygghet är vunnin för fjärens torrläggning, även med afseende på markens framtida sättning, hvilken på angemarken blir nästan ingen.

Afloppsgravarnes djup blir även öfverallt fullt tillräckligt för fjärens framtida läckedräning.

Själva torrläggningsarbetena komma ej att erbjuda några nämnvärda svårigheter. De båda bergkällarne, som förkomma på Holmtjärnen äro korta och ej svårarbetade och liksom det bör man med lätthet kunna genomgå grusbäckarne. Större besvär kommer afloppsgravens genom Stora Staviksmossen att väcka, då der neduti mossen komma att anträffas betydliga quantiteter neddjunkna stubbar och dylikt.

Någon särskild fjäspunkt till ledning för torrläggningsarbetena och dessas kontrollering finnes inte anbringad, af den orsak att man lika lätt och till och med lättare erhåller utgångspunkter för ^{all}kontrollfrågningen uti Hjelmarens våtmyr om hvars höjd man erhåller underrättelse vid den närbelägna Kotholms hamnens observationsstation.

- 13: Odlingen af dessa marker bör å ångarne ske genom djupodling, å mossarne genom hackning och bränning. Mossarne

Isbjälkarna och Isbjälkarnas bora sedermera betecknas, hvil-
ket utar så symmetriskt stor kostnad för kunna ske.

I allmänhet bör straxt efter odlingen tagas hafreshöjdar från
fältet, men ångmarkerna kunna sedan, efter ett par års förtopp,
med fördel intagas inom samma cirkulationsbruk som egendomens
öfriga odlade jord, ty dessa marker äro så beskaffade, att å dem
kunna med fördel odlas hvilket som helst af våra kulturväxter.
Dessa ångmarker bora sedan gödas med Ladrugårdsgödsel, men
innan egendomens kreatursbesättning kan hinna så ökas,
att gödseln bli för dessa vidsträckt marker tillräcklig, bör
artificial gödning givas af kali och fosforsyra.

Mossarne bora ännu flera år efter odlingen bora hafreshöj-
dar och gödas här skarpt ^{ca 20 kg per ha i källan och likt mycket fosforsyra} med kali och fosforsyra (uti Thomas-
fosfat. Derest tillfälle, utar för stor kostnad, kan derhi beres-
das bora mossarne först skarpt kalkas. Sedermera bör å mossar-
ne rätteligen införas en särskild växtföljd med vass, pöds,
vätter och rotfrakter.

16. Af allt det sagda torde obetydligt framgå att företaget ifråga
är af allra största betydelse. Det är det största odlingsföretag,
som sedan länge tiden blifvit planlagt inom provinsen, och
från att uti förra egarens händer hava varit en mer eller mindre
illa ätgången s.k. skogsegendom, skall Warhulta nu blifva
en jordbrukspossession af allra största betydelse, en af de större
inom Södermanland med ett utomordentligt läge invid Hjelmars
kanal och Stoholmens hamn samt cirka 15 kilometers från
Arboza stad.

Skulle något odlingsföretag löna sig så skall det vara detta.
Det är enlethet af största vikt, att företaget kommer till stand
med det enarakt, da dröja kostnader för Hjelmars anknyttning
hinder intet uppskott och ej heller något långsamt arbete. Men
så inträffar här det egendomliga förhållandet, att en egendom
med 60-70 hektar gammal åker helt plötsligt står inför en
odling på nära 350 hektar, eller att erhålla sin åkerareal

3

femfaldigt - och detta dertill genom en odling, som måste för-
ceras.

Mången skulle tväka inför ett sådant företag.

Men egendomens nuvarande driftige och intresserade egare ej
gör det, ländes honom till stor heder och de redan till stor skala
påbörjade odlings föreläggningens och odlings arbetena vitna om
lika mycken klokhet som energi.

Då han emellertid nu, för att ännu hastigare kunna fullborda
sitt storartade och viktiga företag, ämnar söka statsbidrag
uti form af lån från odlingsfonden, så får jag såsom förre-
ningssman och förslagsställare värdeamt på det varmaste till-
styrka såväl själva odlingsföretaget som afren dess understödjande
de med odlingsplan till det belopp kostnaden för vattenafled-
ningen angiver eller Kronor 36220,00 för hela aforkningens
utförande enligt här förelaggen plan.

179
Intressenten i företaget är underrättad om, hvilka mått och
steg han vidare har att intotta, samt hvilka handlingar
och skrivelser bör medfölja detta förslag vid dess översändande
till Kongl Majt.

Laby, Uppsala den 1 Februari 1888

ex officio Bror Emil Halvbränd.

1708/95 255/96
Afskrift
(Stämpel)

11

Genom Kongl. Befr. den 22 November 1895 har ändring beviljats i den för afstäckning och odling af mark tillhörande Wårhulta Säteri i Westermos socken fastställda plan på sätt detta betänkande, kostnadsförslag och ritning utvisa, dock med förklaring att det till förtagit beviljade länunderstödet skall minskas med 5200 Kronor eller till 31,000 Kronor. Stockholm den 9 Januari 1896.

Lars Berg A. O. Cederberg

Utlåtande:

På begäran af egaren till Wårhulta Säteri i Westermos socken Wester Reklam Rådet af Södermanlands län, Herr A. Andersson får jag lemna följande utlåtande och vördsamma förslag.

Herr Andersson erhöi, såsom egare af Wårhulta Säteri, på förslag af undertecknad, genom Kongl. Maj: nådiga bref den 24 Augusti 1888, sig beviljad ett län nr odlingsskatten på 36200 Kronor, för att torrlägga och odla Wårhulta Säteri tillhöriga ångs och mossmarker till en areal af 332,26 h: ar. - Af detta odlingsslän har Herr Andersson till dato fått lyfta 29000 Kronor, hwadan på Sössamma nu återstår 7200 Kronor.

Torrläggningen och afstäckningen är fullbordad, utom hvad beträffar den del af odlingsslagenheten, som benämnes Stora Staviksmossen, likaledes är odlingen fullbordad eller blir det åtminstone inom den närmaste framtiden på alla odlingsslagenheterna för öfrigt.

Uti det af Kongl. Maj: givade förslaget för detta torrläggnings- och odlingsföretag var också tiden för Stora Staviksmossens odlade förslagen utsträckt till 10 år från tiden för odlingssläns beviljande; detta med anledning deraf att dels mossen nu var beväxt med restig tallskog, hvilken icke borde behöfva afverkas för hastigt och dels mossen behöfde ett eller par tiotal af år, för att, med hjälp af den verkställda torrläggningen förutna och blifva fullständigt att med fördel odlas. Mossens areal är 107,6450 h: ar.

Egaren till Wårhulta Säteri, som med berömvärd energi verkställt torrläggningen och odlingen af de öfriga odlingsslagenheterna till detta företag, utgörande tillsammans en areal af 224,6450 h: ar, anser sig nu icke med ekonomiskt förde, synnerligt till dessa för jordbruket mindre gynnsamma tider, kunna företaga

någon afstikning eller odling af Stora Staviksmossen, men önskar
 deremot, helt påbetänkt, att upptaga de båda genom denna mossen
 föreslagna större afloppsgräfrarne, kallade: L.-M.-N.-O.-P.-Q och
 M.-R.-S., för att i allt fall gifva mossen en nödvarförlig bortläggning
 och hvars åstundan är därför nu att i underdanighet hos Kongen
 Maj: anhölla, att han, sedan nämnde afloppsgräfrar genom Stora
 Staviksmossen blifvit upptagna, enligt det fastställda förslaget,
 må befrias från skyldighet att upptaga de öfriga förslaget på Stora
 Staviksmossen uppförda afskärnings- och taggdiken emot att
 det beviljade ^{odlings}slänet minskas med det belopp, till hvilket kostnaden
 för dessa dikens upptagande är beräknadt; - samt naturligtvis
 afven befrias från skyldigheten att odla Stora Staviksmossen

Herr Anderssons begäran får icke kunna väcka förvåning. Så
man som han tager emot en egendom med ett ~~Gattnöte~~
~~egentligt hädan~~ gammal åker och så plötsligt, i följd af Thelmaeus sänkning,
stalles framför ett odlingsföretag på öfver 330 hektar, visar det redan
mod att utan tvifvel kasta sig in på ett sådant arbete. Och då nu
formläggningen och odlingen af den bästa delen af dessa markor
är verkställd samt äfven på den större delen af hela arealen, eller
på nära 225 hektar, synes det rimligt, att jordägaren, som är en sam-
intressant uti företaget, nu kan behöfra någon frist uti sitt arbete.

Enklarest vore ju att ^{helt och hållet} temna Stora Staviksmossen ur räkningen
och begära odlingplanen minskadt med den del, hvar tillhela kost-
naden för denna mosses torrläggning är beräknad. Men å andra
sidan kan man omöjligt fränse det fördelaktiga uti och den
stora betydelse det skulle hafva för framtiden, om hufvudgrävarne
genom denna Stora Staviksmosses nu äfven uppgräfvad.

Frågan blir väl så följande kan staten büråta att odningslänet minskas med endast med kostnaden för afvikningen inom Stora Staviksmossen, men deremot lemnas för upptagande af hufvudgräparne genom samma mossen, och hur skall staten erhålla säkerhet för omme del af odningslänet så mossen icke odlas?

Det beviljade odlingslånet är 36200 kronor, häraf komma på Stora Stavrismossen 10847 kronor Rastnaden för afvikningen inom Stora Stavrismossen belöper sig till 5097 Kronor och för de stora afloppsgrävarne der sammanslades med broar till 5750 Kronor

Odlingslånet skulle alltså minskas med 5097 Kronor till 31103 Kronor och för lånekostnaden för de stora afloppsgrävarna genom Stora Staviksmossen Kronor 5750, skulle Staten, liksom för den öfriga delen af lånet erhålla säkerhet uti hemmanet (och detta utan förfång för öfriga möjliga befintliga intekningsskafvare) genom den förbättring egendomen vinner af de öfriga odlingsslagenheternas odlade. Dessas areal är, som nämnt, 224,6450 hektar, hvilka sålunda skulle ensamt kunna bära lånekostnaden af 31103 Kronor

Kostnaden skulle, med andra ord, belöpa sig till 138,45 Kronor p. h. ar, hvilket ju icke är dyrt.

I enlighet med det förslag, som legat till grund för ifrågavarende odningsslåns beviljande, är afkastningen från dessa sålunda reducerade odningsslagenheter 224,6450 h. ar. (Sålunda med främdragande af Stora Staviksmossen) uti dess odlade skick beräknad per år till netto Kronor 2439,79 samt den årliga afkastningen från samma reducerade odningsslagenhet, bondad och odlad, beräknad till netto Kronor 12608,50 alltså skulle, afven sedan Stora Staviksmossen främdragets hela odningsslagenhet, den ökade årliga nettoafkastningen från de återstående 224,6450 hektaren blifva Kronor 10173,71

Efter 5% Kapitalisering motsvarar detta ett jordvärde för Torrläggningen och odlingen å denna återstående odningsslagenhet af Kronor 48695,00 och ett jordvärde å samma mark efter torrläggningen och odlingen af Kronor 252170,00

alltså på dessa återstående 224,6450 hektar ett genom företaget ökat jordvärde af Kronor 203,485,00

under det kostnaden för torrläggningen nu skulle blifva = det minskade odningsslånet Kronor 31103,00 och kostnaden för odlingen af den reducerade odningsslagenheten till Kronor 20111,00

Summa torrläggnings och odl. kostnad 51,214,00

De således, i allt fall, mångdubbel säkerhet synes finnas såväl för Staten som för öfriga intekningsskafvare, om ett odningsslån af 31103,00 Kronor beviljas för den nu fullbordade torrläggningen af 224,6450 hektar, men då det afven är af stor vikt, att de omtalade stora afloppsgrävarna genom Stora Staviksmossen upptägas, ber jag, med den kännedom jag i öfrigt eger om detta företag, få vördsamt förorda, att sökandens anhållan, att sedan de båda större afloppsgrävarna L. M. - N. - O. - P. - Q. och M. - R. - S. genom Stora Staviksmossen blifvit enligt det ursprungliga, fastställt, da förslaget fullbordade, han må befrias från Stora Staviksmossens

1	2	3	4
88 Sandvinning, sandbl. dyg, sten.	-	01.00	
89 Mosse, dygt, fuktig, lerb., fallskog	-	07.00	
90 ♂ ♂ ♂	3,	08.00	
91 ♂ ♂ ♂	1,	97.50	
92 ♂ ♂ ♂	1,	62.00	
93 ♂ ♂ ♂	1,	36.00	
94 ♂ ♂ ♂	1,	25.50	
95 ♂ ♂ ♂	1,	82.00	
96 ♂ ♂ ♂	1,	88.00	
97 ♂ ♂ ♂	-	62.00	
98 Ang dygjord på lerbottnar	1,	26.00	
99 ♂ ♂ ♂	1,	01.00	
100 Mosse, dygt, fuktig, lerb.: fallskog	1,	68.00	
101 ♂ ♂ ♂	-	59.00	
102 ♂ ♂ ♂	1,	41.00	
103 ♂ ♂ ♂	1,	82.00	
104 ♂ ♂ ♂	1,	88.00	
105 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
106 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
107 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
108 ♂ ♂ ♂	1,	36.50	
109 ♂ ♂ ♂	1,	31.50	
110 ♂ ♂ ♂	2,	30.00	
111 ♂ ♂ ♂	1,	12.00	
112 ♂ ♂ ♂	1,	78.00	
113 ♂ ♂ ♂	1,	94.50	
114 ♂ ♂ ♂	1,	75.00	
115 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
116 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
117 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
118 ♂ ♂ ♂	1,	28.00	
119 ♂ ♂ ♂	1,	77.50	
120 ♂ ♂ ♂	1,	18.50	
121 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
122 ♂ ♂ ♂	2,	00.00	
123 ♂ ♂ ♂	1,	50.00	
124 ♂ ♂ ♂	1,	78.00	
125 ♂ ♂ ♂	1,	63.00	
126 ♂ ♂ ♂	-	82.50	
127 ♂ ♂ ♂	1,	50.00	
128 ♂ ♂ ♂	1,	36.00	
129 ♂ ♂ ♂	1,	87.00	
130 ♂ ♂ ♂	1,	47.00	
131 ♂ ♂ ♂	1,	82.50	

Totalsumma Öttingmark	339 26 00
-----------------------	-----------

Rate utdraget betygas ex officio
Pror Emil Hildebrand.

Beskrifning öfver våtensjuka odlingmarker till Wästmåla län
 till Westermans socken, Wester Rekarne härad af Södermanlands län,
 afsedde att försläppas enligt förestående förslag.

1. nr. på planen	2. egornas namn och naturliga beskaffenhet			3. areal			4. Summa		
				h.	ar	qm	h.	ar	qm.
<u>Spisängsmossen</u>									
1	Mossdy på lerbotum	ortad mark	våtensjuk	1.	02	00			
2	do	do	do	-	81	00			
3	do	do	do	1	46	00			
4	do	do	do	1	09	50			
5	do	do	do	1	50	00			
6	do	do	do	1	30	50			
7	do	do	do	1	75	00			
8	do	do	do	1	52	50			
9	do	do	do	-	59	00			
10	do	do	do	-	57	60			
11	djup fast mörda på lerbotum lat betäckt med halm			-	90	00			
12	do	do	do	1	47	50			
13	do	do	do	1	50	00			
14	do	do	do	-	60	00			
15	do	do	do	1	33	00			
16	do	do	do	1	50	00			
17	do	do	do	1	87	00			
18	do	do	do	3	20	00			
19	do	do	do	1	60	50			
20	do	do	do	1	04	00			
21	do	do	do	2	02	00			
				Summa			98	59	00
<u>Spisängen.</u>									
22	Äng, mylla på lerbotum			1	25	00			
23	landvinning sandbunden dy med stam			-	57	00			
24	do	do	do	-	65	00			
25	Äng, mylla på lerbotum			1	42	50			
26	do	do	do	1	55	50			

1	2	3.	4.
27	landvinning sandbl dy med sten	- 10.50	
28	✓ ✓ ✓	- 07.00	
29	✓ ✓ ✓	- 22.00	
30	Ang. myllan på lerbottn	2.55.50	
31	✓ ✓ ✓	1.66.50	
32	✓ ✓ ✓	1.41.00	
33	✓ ✓ ✓	2.33.00	
34	✓ ✓ ✓	1.95.00	
35	✓ ✓ ✓	1.01.00	
36	✓ ✓ ✓	1.89.00	
37	✓ ✓ ✓	1.03.00	
38	✓ ✓ ✓	1.03.50	
39	✓ ✓ ✓	1.36.00	
40	✓ ✓ ✓	1.95.00	
41	✓ ✓ ✓	. 51.00	
42	✓ ✓ ✓	1.28.50	
43	✓ ✓ ✓	1.44.00	
44	✓ mossjord ✓	1.30.00	
45	✓ ✓ ✓	2.01.00	
46	✓ ✓ ✓	. 76.00	
47	✓ ✓ ✓	2.28.00	
48	✓ ✓ ✓	33.00	
49	✓ ✓ ✓	38.00	
50	✓ ✓ ✓	36.00	
51	✓ ✓ ✓	56.50	
Summa		35 25 00	
<u>Steglavena</u>			
52	Mosse djupast på lerbottn bevärt med lau	1.33.50	
53	✓ ✓ ✓ ✓	1.41.00	
54	✓ ✓ ✓ ✓	1.55.50	
55	✓ ✓ ✓ ✓	2.83.00	
56	✓ ✓ ✓ ✓	2.22.00	
57	✓ ✓ ✓ ✓	2.06.50	

1	2	3.	4.
58	Landvinning sandblandad dy med sten	- 10 00	
59	♂ ♂ ♂	- 18 00	
60	♂ ♂ ♂	- 29 00	
61	♂ ♂ ♂	14 50	
62	Äng dyrtad mylla på lerbottn	1 27 00	
63	♂ ♂ ♂	1 52 -	
Summa		14 92 00	
<u>Stora Staviksmossen</u>			
64	mossagård lerbottn alskog	44 00	
65	mosse djup tvvig hvitmossolerbottn alskog	- 92 00	
66	♂ ♂ ♂	1 77 50	
67	♂ ♂ ♂	2 39 00	
68	♂ ♂ ♂	2 43 00	
69	♂ ♂ ♂	2 00 00	
70	♂ ♂ ♂	1 27 00	
71	Äng mossjord på lerbottn	81 00	
72	♂ ♂ ♂	1 31 -	
73	Landvinning sandblandad dy med sten	32 00	
74	♂ ♂ ♂	43 00	
75	♂ ♂ ♂	13 00	
76	♂ ♂ ♂	25 00	
77	♂ ♂ ♂	09 00	
78	♂ ♂ ♂	13 50	
79	♂ ♂ ♂	14 00	
80	♂ ♂ ♂	05 00	
81	♂ ♂ ♂	18 00	
82	mosse, tvvig hvitmoss, djup på lerbottn alskog	1 46 50	
83	♂ och äng dy på lera	2 26 50	
84	Landvinning sandblandad dy med sten	21 00	
85	♂ ♂ ♂	04 50	
86	♂ ♂ ♂	02 50	
87	Äng dyjord på lerbottn	1 44 00	

1	2	3	4
88	Landvinning sandblaud. dy mid sten	01.00	
89	Mosse, djup turvig, hvitm. lerboten tusskog	1.07.00	
90	✓ ✓ ✓	3.08.00	
91	✓ ✓ ✓	1.97.50	
92	✓ ✓ ✓	1.62.00	
93	✓ ✓ ✓	1.36.00	
94	✓ ✓ ✓	1.25.50	
95	✓ ✓ ✓	1.82.00	
96	✓ ✓ ✓	1.88.00	
97	✓ ✓ ✓	- 62.00	
98	Ang dyfjord på lerboten	1.26.00	
99	✓ ✓ ✓	1.01.00	
100	Mosse, djup turvig hvitmossu på lerboten tusskog	1.68.00	
101	✓ ✓ ✓	- 59.00	
102	✓ ✓ ✓	1.41.00	
103	✓ ✓ ✓	1.82.00	
104	✓ ✓ ✓	1.88.00	
105	✓ ✓ ✓	2.00.00	
106	✓ ✓ ✓	2.00.00	
107	✓ ✓ ✓	2.00.00	
108	✓ ✓ ✓	1.36.50	
109	✓ ✓ ✓	1.31.50	
110	✓ ✓ ✓	2.30.00	
111	✓ ✓ ✓	1.12.00	
112	✓ ✓ ✓	1.78.00	
113	✓ ✓ ✓	1.94.60	
114	✓ ✓ ✓	1.75.00	
115	✓ ✓ ✓	2.00.00	
116	✓ ✓ ✓	2.00.00	
117	✓ ✓ ✓	2.00.00	
118	✓ ✓ ✓	1.28.00	
119	✓ ✓ ✓	1.77.50	
Transpord		72.17.00	78.76.00

1.	2.			3.			4.		
				km.	m.	gr.	km.	m.	gr.
120	mosse, djup, twij, witmosse, på lerbotun lauskeg			72	17	00	78	76	00
121	♂	♂	♂	1	18	50			
122	♂	♂	♂	2	00	00			
123	♂	♂	♂	1	50	00			
124	♂	♂	♂	1	48	00			
125	♂	♂	♂	1	63	00			
126	♂	♂	♂	-	82	50			
127	♂	♂	♂	1	50	00			
128	♂	♂	♂	1	36	00			
129	♂	♂	♂	1	87	00			
130	♂	♂	♂	1	47	00			
131	♂	♂	♂	1	82	50			
132	♂	♂	♂	-	85	00			
133	♂	♂	♂	1	00	00			
134	♂	♂	♂	2	31	00			
135	♂	♂	♂	1	08	00			
136	ang mossjord på lerbotun			1	74	00			
137	♂	♂	♂	-	64	00			
138	Mosse, twij, djup, hvitm. på lerbotun lauskeg			2	10	00			
139	♂	♂	♂	-	88	00			
140	♂	♂	♂	1	50	00			
141	♂	♂	♂	1	14	00			
142	♂	♂	♂	4	1	00			
143	ang			6	8	50			
144	♂	♂	♂	3	8	00			
145	Mosse, djup, twij, hvitm. på lerb. lauskeg			1	06	50			
146	♂	♂	♂	1	02	00			
Summa				107	61	50			
<u>Holmkärren</u>									
147	ang dyrtad mylla på lerbotun			8	8	50			
148	♂	♂	♂	1	30	00			
149	♂	♂	♂	2	18	00			

1	2.	3			4.		
		ham.	av.	gm.	ham.	av.	gm.
150	mosse kviq på terbotum gles skog	1	88	00			
151	♂ ♂ ♂	1	46	00			
152	ång dyart. mylar på terbotum		68	00			
153	♂ ♂ ♂	1	34	00			
154	mosse, kviq dyfjord	1	80	00			
155	♂ ♂ ♂	1	77	50			
156	♂ ♂ ♂	2	24	50			
157	♂ ♂ ♂	2	60	00			
158	♂ ♂ ♂	2	11	00			
159	ång mylar ♂	1	22	00			
160	♂ ♂ ♂	1	22	00			
161	mosse dyfjord ♂ fauskog	1	46	50			
162	♂ ♂ ♂	1	40	00			
163	mosse, kviq på terbotum, fauskog	1	85	00			
164	♂ ♂ ♂	1	78	00			
165	ång mylar på terbotum	1	76	00			
166	♂ ♂ ♂	1	96	50			
167	♂ ♂ ♂	1	44	00			
168	♂ ♂ ♂	1	76	00			
169	♂ ♂ ♂	2	58	00			
170	♂ ♂ ♂		87	50			
171	♂ ♂ ♂	1	72	00			
172	♂ ♂ ♂	1	60	00			
173	♂ ♂ ♂	2	18	00			
174	♂ ♂ ♂	1	50	00			
175	♂ ♂ ♂	2	08	00			
176	♂ ♂ ♂		81	00			
177	♂ ♂ ♂		20	00			
178	♂ ♂ ♂	1	60	00			
179	♂ ♂ ♂	1	54	00			
180	♂ ♂ ♂	1	95	50			
181	♂ ♂ ♂	2	06	50			

1	2		3			4		
			har	ar	gou	har	ar	gou.
182	Aug	mylla pa ^c terboten	2	47	00			
183	♂	♂	1	94	00			
184	♂	♂	2	32	00			
185	♂	♂	2	18	00			
186	♂	♂	1	32	00			
187	♂	♂	1	63	50			
188	♂	♂	1	21	00			
189	♂	♂	1	68	00			
190	♂	♂	1	98	00			
191	♂	♂	0	82	00			
192	♂	♂	1	61	00			
193	♂	♂	2	46	00			
194	♂	♂	1	65	00			
195	♂	♂	2	31	00			
196	♂	♂	1	88	50			
197	♂	♂	1	60	00			
198	Mosse	dyfjorð	1	61	00			
199	Aug	♂	2	05	50			
200	♂	♂	2	01	00			
201	Mosse	♂	2	00	50			
202	♂	♂	-	68	00			
203	Aug	mylla	-	30	00			
204	♂	♂	2	33	00			
205	♂	♂	1	96	00			
206	♂	♂	2	35	00			
207	♂	♂	2	38	00			
208	♂	♂	2	46	00			
209	♂	♂	2	60	00			
210	♂	♂	1	37	00			
211	♂	♂	2	05	00			
212	♂	♂	1	31	00			
213	♂	♂	1	40	00			

1	2	3			4		
		h. ar	ar	q. m.	h. ar	ar	q. m.
214.	Ang. myra på lerbotten	Transport			186	37	50
		-	43	00			
215	„ „ „	1	52	00			
216	„ „ „	1	44	50			
217	„ „ „	2	34	00			
218	„ „ „	1	62	50			
219	„ „ „	2	43	50			
220	„ „ „	1	51	00			
221	„ „ „	2	81	00			
222	„ „ „	2	36	00			
223	„ „ „	3	00	00			
224	„ „ „	1	37	00			
225	„ „ „	-	37	00			
226	„ „ „	2	42	00			
227	„ „ „	2	15	00			
228	„ „ „	-	87	00			
229	mosse dygd	48	00				
230	„ „ „	1	45	00			
231.	Ang. „ „	1	75	00			
232	„ „ „	1	19	00			
233	„ „ „	1	21	00			
Summa		14588 50					
Totalsumma areal odlingsmarker		33226 00					
673 bundlar 1.8. Kp. 2.							
Saby & Gneta den 1 Februari 1888							
Bror Emil Kischman							

Prislista Lnt B.

Kostnadsförslag för förläggning och odling af vattenfyllda
ärens och mossmarker vid Wäshults Båter till Westermö
sörken Wester Bekarne härad af Södermanlands
Län, afseende att förläggas enligt hastföljande
förslag

Dagverkspris 2,00 Kr.

1	2	3	4	5	6	7	8
läge	längd meter	arbete	meter	kub. meter	kr.	Kostnad	Summa
		A. afloppsgravar					
		<u>Holmkärren</u>					
		<u>Stora afloppsgravar A.B.C.D.E.F.</u>					
30-29	60,0	gammal strand, lera sten o grus	158	0,80	79,00		
29-28	93,0	Svart grus, sten kinnmo	528	0,80	422,40		
		berg	31,0	3,00	93,00		
28-27	36,0	Svart grus sten kinnmo	208	0,80	166,40		
		berg	31,0	3,00	93,00		
27-26	18,0	dyrtad myra på lerbottnar	106	0,40	42,40		
26-25	65,0	✓ ✓ ✓	362	0,40	108,60		
25-24	189,0	✓ ✓	1227	✓	368,60		
24-23	150,0	✓ ✓	930	✓	279,00		
23-22	135,0	✓ ✓	786	✓	235,80		
22-21	150,0	✓ på lerbottnar samt något grus o sten	813	0,40	325,20		
21-20	150,0	✓ ✓ ✓	842	✓	336,80		
20-19	91,0	✓ ✓ ✓	476	✓	190,40		
19-18	150,0	✓ ✓	680	0,40	204,00		
18-17	156,0	✓ ✓	864	✓	259,20		
17-16	150,0	✓ ✓ ✓	872	0,40	348,80		
16-15	87,0	✓ ✓ ✓	441	✓	176,40		
15-14	66,0	✓ ✓	363	0,40	108,90		
14-13	120,0	✓ ✓	679	✓	203,10		
13-12	55,5	Grusbakke	330	0,50	165,00		
12-11	24,0	myra på lerbottnar	149	0,40	44,70		
11-10	114	✓ ✓	627	✓	188,10		
10-9	73,0	✓ ✓	334	✓	97,20		
9-8	96,0	lera samt grus och sten	402	0,40	160,80		

1	2	3	4	5	6	7	8
46-47	129,0	lera samt grus och sten		342,0		156,80	
	935,75			Summa		4843,10	
		extra utgifter, ledn. af arbetet, skitning af material m.m. 10% af förestående				486,90	
				Summa kostnad		5330,00	
		<u>Åflopsgravnen T. U. X. Y. Z. å d. 2.</u>					
1-2.	54,0	gammal strand lera med sten		125,0	040	50,00	
2-3.	48,0	mossjord		212,0	025	53,00	
3-4.	20,0	do		126,0		31,50	
4-5	150,0	do		631,0		157,75	
5-6	73,0	do		356,0		89,00	
6-10	150,0	do		890,0		222,50	
10-11	150,0	do		872		213,00	
11-12	84,0	do samt ngt. grus och sten		418,0	040	167,20	
12-13	28,5	svart grus & sten berg		100,0	080	80,00	
				31,0	3,00	93,00	
13-14	33,0	svart grus och sten berg		104,0	080	83,20	
				36,0	3,00	108,00	
14-15	120,0	mossjord		296,0	030	88,80	
15-16	150,0	do		347,0	025	86,75	
16-17	160,5	do		457,0		112,75	
17-18	100,0	do på lera		324,0		81,00	
18-36	240,0	dyrtad mylla på lerbotten		553	000	165,90	
36-37	150,0	do do		521,0		156,30	
37-44	225,0	do do		663,0		198,60	
				Summa		2438,25	
		extra utgifter leining af ^{arb.} skitning af verktyg m.m. ca 10% af förestående				421,75	
				Summa kostnad		2460,00	
		<u>Åflopsgravnen E. G. H.</u>					
23-31	20,0	mylla på lerbotten		948,0	030	284,40	
31-32	29,0	do do		1157,0		346,60	
32-37	15,0	do do		378		112,50	
				Summa		743,40	
		extra utgifter ledn. af arbetet, skitning af verktyg m.m. ca 10% af förestående				76,60	
				Summa kostnad		820,00	

1	2	3	4	5	6	7	8
		<u>Aflopssgravene N. J. B.</u>	Transport				8610. 00
95-94	166,0	mossa		586,0	0,35	146, 50	
94-93	150,0	♂		530	"	132, 50	
93-92	120,0	♂		412	"	103, 00	
92-91	240,0	Myra på ledb.		871.	"	217, 75	
	5642,5			Summa		599, 75	
		extra udgifter, ledn. af arb. skat af led.					
		skat m.m. c.a. 10% af forestående				60, 25	
				Summa	Kostnad		660, 00
		<u>Aflopssgravene N. M. L. N. B.</u>					
103-102	133,0	gammel strand lea sand og katten		209,0	0,40	83, 60	
102-101	84,0	mossa		323.	0,25	80, 75	
101-100	150,0	♂		301	"	125, 25	
100-99	48,0	♂ på ledborten		112	"	28, 00	
99-98	82,5	♂ ♂		243,0	"	60, 75	
98-95	36,0	♂ ♂		129,0	"	32, 25	
95-96	150	♂ ♂		584,0	0,30	175, 20	
96-97	225	dyrtat myra ♂		893,0	"	267, 70	
				Summa		853, 70	
		extra udgifter ledn. af arbejdsskat af led.					
		skat m.m. c.a. 10% af forestående				86, 30	
				Summa	Kostnad		940, 00
		<u>Aflopssgravene N. O.</u>					
6-7.	192,0	mossa		622,0	0,25	155, 50	
7-8	112,0	♂ på ledborten		302,0	0,30	90, 60	
8-9	144,0	♂		324,0	0,25	81, 00	
				Summa		327, 10	
		extra udgifter, ledn. af arbejdsskat af led.					
		redskap m.m. c.a. 10% af forestående				32, 90	
				Summa	Kostnad		360, 00
		<u>Spisningen</u>					
		<u>Aflopssgravene B. E. F.</u>					
48-49	73,0	gammel strand lea sand og sten		243,0	0,40	97, 20	
		Transport				97, 20	10570. 00

1	2	3	4	5	6	7	8
		Transport				97.20	10570.00
49-50	180.0	dyrtad mylla på lerbotten		1123.00	0.30	336.90	
50-51	131.0	se J. J. samt grus & sten		719.00	0.40	287.20	
51-52	150.0	J J J J		848.00	0.40	339.20	
52-53	135	J J J		651.00	0.30	195.30	
53-59	112.5	J J J J		479.00	"	143.70	
59-60	150.0	J J J J		723.00	"	216.90	
60-61	202.5	J J J J		867.00	"	260.10	
				Summa		1876.50	
		extra utgifter, ledning af arbete, skitning af redskap m.m. 10% af förestående				143.50	
				Summa	Kostnad		2070.00
		<u>Reglaverna & Spisängen</u>					
		<u>Åfjörpsgravar J. J. B. & Co.</u>					
69-68	150.0	gammal strand, lera, sand och sten		331.00	0.40	129.60	
68-67	75.0	mosse		358.00	0.25	89.50	
67-66	90.0	J		437.00	"	106.25	
66-65	111	J		481.00	"	120.25	
65-64	75.0	J		308.00	"	77.00	
64-63	105.0	J		424.00	"	106.00	
63-62	161.0	J		631.00	"	157.75	
62-59	255.0	J på lerbotten		995.00	0.30	298.50	
58-57	71.0	lera och sten		195.00	0.40	78.00	
57-56	72.0	J J		242.00	"	96.80	
56-55	57.0	J J		168.00	"	67.20	
55-54	93.0	mylla på lerbotten		295.00	0.30	88.50	
54-53	57.0	J J		218.00	"	65.40	
				Summa		1480.75	
		extra utgifter, ledning af arb., skitning af redskap m.m. ca. 10% af förestående				149.25	
				Summa	Kostnad		1630.00
		<u>Spisängens mosse</u>					
		<u>Åfjörpsgravar A. B. & Co.</u>					
1-2	174.0	lera		877.00	0.30	263.10	
		Transport				263.10	14270.00

1	2	3.	4	5	6	7	8
		Transport				263. 10.	14270. 00
2-3.	216.0	dygind på lera		1240. "		372. 00	
3-4.	225.0	mosse		1069. 0.25		266. 75	
4-5	186.0	♂		779. "		192. 50.	
	10926.0			Summa		1044. 35	
		extra udgifter, lønning af arbejder, skatning af redskaber m.m. Ca 10% af foretæller				105. 65	
		Summa Kastrup					1200. 00
		<u>Store Staviksmossen</u>					
		<u>Kloppesgraven L.M.N.O.P.Q.</u>					
70-71.	130.	Sand og lera		46.0 0.40		18. 40	
71-72	60.0	dyb mosse		181.0 0.25		45. 25	
72-73.	106.0	♂		676.0 "		168. 75	
73-74	100.0	♂		745. "		186. 25	
74-75	100.0	♂		737. "		184. 25	
75-76.	82.5	♂		728.0 30		218. 40	
76-77	100.0	♂		1071.0 "		321. 40	
77-78	100.0	♂		1205. "		361. 60	
78-79	200.0	♂		2212. "		663. 60	
79-80.	100.0	♂		965. "		289. 50	
80-81.	100.0	♂		940. "		282. 00	
81-82.	100.0	♂		925. "		277. 50	
82-83.	100.0	♂		788. "		236. 40	
83-84.	100.0	♂		680. "		204. 00	
84-85	100.0	♂		642. "		192. 60	
85-86	100.0	♂		522. "		156. 60	
86-87.	100.0	♂		442. "		132. 60	
87-88	100.0	♂		432.0 0.25		108. 00	
88-89	100.0	♂		401. "		100. 25	
89-90	73.0	♂		249. "		62. 25	
				Summa		4209. 40	
		extra udgifter løn af arbejder, skatning af redskaber m.m. Ca 10% af foretæller				420. 60	
		Summa Kastrup					4630. 00
		Transport					20100. 00

1	2	3	4	5	6	7	8
		Transpord					20100, 00
		Aflopsgravon M. R. S.					
75-104.	67.5	djup massa		450, 00	0.25	112, 50	
104-108	23.40	"		977, 00	"	244, 25	
	124.50			Summa		356, 75	
		extra utgifter, lön. af arbetet, skattning af verktygen m. ca. 10% af förestående				43, 25	
				Summa kostnad			400, 00
450, 00		Aflopsgravon fr. N: 78 at vinter		1418, 00	0.40	567, 00	
300, 00		St från N: 82 "		995, 00	"	378, 00	
				Summa kostnad			945, 00
		Summa kostnad för aflopsgravon					9445, 00
		Afskärningsdiken					
		på Holmkärren	10130, 00	0.30		3039, 00	
		" Spisängen	2070, 00	"		621, 00	
		" Steglavena	860, 00	"		254, 00	
		" Spisängsmossen	2650, 00	"		795, 00	
		" Stora Starks mossen	10950, 00	"		3285, 00	
		Summa kostnad för afskärningsdiken					7998, 00
		Laggdiken					
		på Holmkärren	16520, 00	0.10		1652, 00	
		" Spisängen	4820, 00	"		482, 00	
		" Steglavena	1460, 00	"		146, 00	
		" Spisängsmossen	2740, 00	"		274, 00	
		" Stora Starks mossen	8670, 00	"		867, 00	
		Summa kostnad för laggdiken					3417, 00
		Storre broar öfver Aflopsgravon (af trä)					
		på Holmkärren 18 st		84, 00		1440, 00	
		" Spisängen 5 st		"		400, 00	
		" Steglavena 2 st		"		160, 00	
		" Spisängsmossen 3 st		"		240, 00	
		" Stora Starks mossen 9 st				720, 00	
		Transpord				2960, 00	32860, 00

1	2	3	4	5	6	7	8
		Transport				2960, 00	32860, 00
		Summa kostnad för broar				—	2960, 00
		Undersökningskostnad					400, 00
36220	Nr.	Summa kostnad för väteanafodrings					36220, 00
		<u>Odlingskostnad</u>					
		Holmkärran, plöjning ~~här~~ bränningsgränd					
		mindre broar					
		~~avse på skogen~~	145, 4850 ha. 75			1094, 00	
		Spisängarna 5 5 5	35, 2800 " 11			2644, 00	
		Steglavarna, mossor i övriga skogsbruket					
		hackning & bränning	14, 9200 " 150			2238, 00	
		Spisängsmossen 5 5 5	28 5900 " "			4288, 00	
		Stora Staviksmossen 5 5 5 5	107, 6150 " 180			1937, 00	
			332, 2600.				
		Summa odlingskostnad					39492, 00

Totalsumma väteanafodrings och odlingskostnad 75702, 00

Saby, Gästrik län 1 Februari 1888.

Prost Emil Hildebrand

Grävningstabeller för beräkning af väteensjuka ångs och moss-
marker vid Wårhulta säter i Westermos socken, Westerrikens
härad af Södermanlands län enligt hosföljande föreslag.

Aflopsgravar

Holmkärren

Aflopsgravar A. B. C. D. E. F.
Vid nr 30 grävas

" " 29 "
" " 28 "
" " 27 "
" " 26 "
" " 25 "
" " 24 "
" " 23 "
" " 22 "
" " 21 "
" " 20 "
" " 19 "
" " 18 "
" " 37 "
" " 38 "
" " 39 "
" " 40 "
" " 41 "
" " 42 "
" " 43 "
" " 44 "
" " 45 "
" " 46 "
" " 47 "

Grävning 1:1.5

1 djupmål markens mål	2 bredd i botten mål	3 bredd i säten mål
1.60	0.90	5.70
1.60	0.90	5.60
2.70	1.20	5.60
1.20	0.90	6.20
1.60	"	5.70
1.70	"	6. "
1.90	"	6.60
1.60	"	5.70
1.65	"	5.85
1.60	"	5.70
1.80	0.60	6.00
1.55	"	5.25
1.55	"	5.25
1.90	"	6.30
1.65	"	5.85
1.65	"	5.55
1.80	"	6.00
1.70	"	5.70
1.90	"	6.30
1.80	"	6.00
1.65	"	5.55
1.50	0.40	4.80
1.65	"	5.25
1.20	"	3.90
-	-	-
1.75	0.90	4.40
1.65	"	4.20
1.65	"	4.20
1.65	"	4.20

Aflopsgravar J. U. X. Y. Z. A. A.

Vid nr 1 grävas

" 2 "
" 3 "
" 4 "
" 5 "

Grävning 1:1.0

vid № 6. graves

10
11
12
13
14
15
16
17
18
36
35
34

Sidol. 1:1,5 - X sidol. 1:1,0 -

1	2	3
1.95	0.90	4.80
2.10		5.10
2.90		4.70
1.75		4.20
2.05	1.20	4.20
1.80		3.60
1.20	0.60	3.00
1.20		3.20
1.50		3.60
1.85		3.70
1.45	0.20	4.60
1.40		4.50
1.20		3.90

Aflopsgraven C.F.H. vid № 23. graves

31
32
33

Sidol. 1:1,5

1.60	0.7	5.10
1.70		5.40
1.30		4.20
1.00		3.20

Aflopsgraven N.I.B. vid № 95 graves

94
93
92
91

Sidol. 1:1,0

1.50	0.60	3.60
1.70		4.00
1.50		3.60
1.65		3.90
1.60		3.80

Aflopsgraven N.M.L.H. B. vid № 103 graves

102
101
100
99
98
95
96
97

Sidol. 1:1,0 X Sidol. 1:1,5

-	-	-
1.50	0.60	3.60
1.25		4.30
1.20		3.00
1.20	0.30	3.90
1.40		4.50
1.50		4.80
1.50	0.60	5.10
1.50		5.10

Aflopsgraven X.O. vid № 6. graves

7
8
9

Sidol. 1:1,0

1.8	0.30	3.90
1.5		3.30
1.5		3.30
1.2		2.70

Spisningen.

Aflopsgraven B.G.L. vid № 48 graves

49

-	-	-
1.90	0.60	6.30

vid N^o 50 graves
" 51. ,
" 52 ,
" 53 ,
" 54 ,
" 60 ,
" 61. ,

Livslutet 1:1.5

1.80	0.60	6.00
1.80	"	6.00
1.70.	"	5.70.
1.50	"	5.10
1.70	"	5.70
1.50	"	5.10
1.50	"	5.10

Steglarena ut Spisängen
Aflopsgravan H. J. N. G. E.

vid N^o 69 graves
" 68. ,
" 67 ,
" 66 ,
" 65 ,
" 64 ,
" 63 ,
" 62 ,
" 58 ,
" 57 ,
" 56 ,
" 55 ,
" 54 ,
" 53 ,

X Livslutet 1:1.5

—	—	—
1.80	0.60	4.20
1.95	"	4.50
1.90	"	4.40
1.70.	"	4.00
1.80	"	4.20
1.80	"	4.20
1.60	"	3.80
1.50	"	5.10
1.40	0.30	4.50
1.40	"	4.50
1.30	"	3.90
1.50	"	4.80
1.50	"	4.80

Spisängemossen.
Aflopsgravan A. P. E. vid N^o 1 graves

" 2 ,
" 3 ,
" 4 ,
" 5 ,

S.k. 1:1.0 X 1:1.15

1.20	0.60	4.20
2.00	"	6.60
1.50	"	5.10
2.00	"	4.60
1.50	"	3.60.

Stora Kvarcksmossen.

Aflopsgravan L. M. N. O. P. Q. vid N^o 70 graves

" 71. ,
" 72.

~~0.50~~	~~0.90~~	~~1.40~~
0.95	0.90	1.90
1.90.	"	4.70.

vid Nr 73 gräns

" 74 "

" 75 "

" 76 "

" 77 "

" 78 "

" 79 "

" 80 "

" 81 "

" 82 "

" 83 "

" 84 "

" 85 "

" 86 "

" 87 "

" 88 "

" 89 "

" 90 "

Aflopsgraven M. R. S. vid Nr 75 gräns

" 104 "

" 105 "

Aflopsgraven Jr. Nr 78

" " 82.

Afskärningsriket SamtligaLaggdiken Samtliga

Saby, Gnesta den 1 Februari 1888

Pror Emil Hildebrand

Sidobekantning 1: 1.0.

1.1.0.

1.1.0.

1.1.0.

1.1.0.

1. 2. 3.

2.25 0.90 5.40

2.20 " 5.20

2.40 " 5.70

2.70 " 6.20

3. " 6.90

3.10 " 7.10

2.70 " 6.20

2.65 " 6.20

2.65 " 6.20

2.60 " 6.10

2.30 0.60 5.20

2.35 " 5.20

2.15 " 4.90

1.85 " 4.20

1.80 " 4.20

1.80 " 4.20

1.65 " 3.90

1.50 " 3.60.

2.40 0.60 5.40

2.20 " 5.00

1.20 " 3.00

1.5 0.6 3.60

1.5 0.6 3.60

1.2 0.3 2.7

0.6 0.3 1.5

Bilagor Lm B.

Arbetsplan för torrläggning och odling af våtensjuka ångs och mossmarker vid Wärbueta Säteri nti Westermo looken, Wester Rekarne härad af Södermanlands Län.

Torrlägningsarbetena börja i Holmkärren och Spisängen samt fullbordas här inom två år sedan odlingslän beviljats, samt böra samtliga torrlägningsarbeten - afloppsgravar, afskärnings och luggdiken i alla odlingslägenheterna vara fullbordade till afgränsning inom fjärde årets utgång, sedan odlingslän beviljats.

Odlingsarbetena börja på Holmkärren, fortsätta på Spisängen, Steglavarna och Spisängsmossen och böra dessa fyra odlingslägenheter vara fullständigt odlade inom fjärde årets utgång sedan odlingslän beviljats.

Stora Staviksmossens odling bör uppskjutas för den närmaste framtiden men vara fullbordad inom 20-25 år efter sedan odlingslän beviljats.

Säby & Gästas den 1 Februari 1888.

Per Emil Nildebrand

Videnskab et officio

E. Nildebrand